כֵּיוָן דְּחֲזִיוּנְהוּ לִשְׁמַעְיָה וְאַבְטַלְיוֹן שַׁבָּקוּהוּ לְדִידֵיהּ, ונהגו בכך כדין, לפי שכבוד תלמיד חכם קודם לכבוד כהן גדול עם הארץ [כמבואר בגמ' הוריות (יג, א)], ובודאי שאותו כהן שדיבר שלא כהוגן היה עם הארץ, והוא מאותם כהנים שאינם הגונים ששימשו במקדש בימי בית שני (מהרש"א, וראה ריטב"א להלן).

וְלָא יֵיתֵי בַּר אַהֲרֹן לִשְׁלָם, דְּלָא עָבֵיד עוֹבָדָא דְּאַהֲרֹן, שאינו עושה כמעשה אהרן שהיה אוהב שלום, אלא הזכיר להם את מעשי אבותיהם הגויים (ע"פ רש"י). והביאו בגמ' מעשה זה, כדי ללמדנו שתלמיד חכם אינו ראשי למחול כשמבזים אותו בפרהסיא (מראית העין). ויש שכתב, שהכהן הגדול לא נתכוון לביישם, אלא נקט לשון 'עממין' לפי שכן נקראו ישראל בפסוק 'אחריך בנימין בעממיך' (שופטים ה, יד), ומכל מקום התרעמו עליו, שלא היה לו לנקוט לשון זו, שיכולים לפרשה כגנאי כלפיהם (ריטב"א).

מִשְּׁנָה. בְּכִתּוֹנֶת וּמִכְנָסַיִם - והטעם שהזכיר תחילה את הכתונת אף שלובש את המכנסים בתחילה, שנאמר 'ומכנסי בד יהיו על בשרו' (ויקרא טז, ד), כיון שבתורה הוזכרה הכתונת תחילה משום חשיבותה, שהיא מכסה את כל הגוף, ומטעם זה הקדימו להזכירה גם כאן במשנה (גמ' סנהדרין מט, ב). וכן בדין לבישת בגדי הכהן הגדול, הטעם שהזכיר תחילה החושן, ולאחריו האפוד, ולאחריו המעיל, אף שבתורה מוזכר תחילה המעיל, ולאחריו האפוד ולאחריו החושן, כי בסדר עשיית הבגדים האמור בתורה קודם דין לבישתם, מוזכר כסדר הנכתב במשנה, ומטעם זה גם המצנפת מוזכרת קודם האבנט (ע"פ ר"ן ויד דוד סנהדרין שם).

וּמִצְנֶפֶת וְאַבְנֵט, ואף שבתורה נאמר (שמות כח, ד; שם, מ) שכהן הדיוט חובש 'מגבעת' וכהן גדול חובש 'מצנפת', אין ביניהם חילוק, ולכן הוזכרו כאן שניהם בלשון 'מצנפת' (ע"פ רש"י שמות כח, ד). ויש שכתב, שהמצנפת של הכהן הגדול היתה קטנה מהמגבעת, כדי שיהיה מקום בראשו לציץ, ובמשנה הוזכרו שניהם בלשון 'מצנפת', כי לשון חכמים שונה מלשון המקרא (תוס' ישנים וריטב"א בשם ריב"א). ויש שכתבו, ש'מגבעת' ו'מצנפת' עשויות באותו גודל, ולכן הוזכרו שניהם במשנה בלשון 'מצנפת', אמנם יש הבדל ביניהם בצורת החבישה, שכהן גדול חובש אותה באופן שנראית ככובע גבוה, וכהן הדיוט חובש אותה באופן שנראית שטוחה (רמב"ן שמות כח, לא; רמב"ם כלי המקדש ח, ב).

מוֹסִיף עֲלֵיהֶן כֹּהֵן גָּדוֹל חֹשֶׁן וְאֵפוֹד וּמְעִיל וְצִיץ, שבהם שימש בכל ימות השנה ובחלק מעבודות יום הכיפורים, והם הנקראים 'בגדי זהב', אולם בעבודות המיוחדות ליום הכיפורים, היה משמש בבגדי לבן, שהם אותם ארבע בגדים של כהן הדיוט, אלא שבימות השנה חגר הכהן הגדול אבנט העשוי מכלאים, וביום הכיפורים חגר אבנט העשוי מפשתן בלבד [כמבואר לעיל (יב, ב)] (מאירי). ובדין האבנט של כהן הדיוט נחלקו רבי ורבי אלעזר ב"ר שמעון [בגמ' לעיל (שם)], לדעת רבי היה חוגר אבנט העשוי כלאים, כאבנטו של הכהן הגדול, שהוא סובר שקדושת שמונת בגדי הכהן הגדול יש בהם קדושת כהן הדיוט בתוספת קדושת כהונה גדולה, ולכן הוא לובש ארבעה בגדי כהן הדיוט, ומוסיף עליהם עוד ארבעה בגדים, ולדעת רבי אלעזר ב"ר שמעון היה חוגר אבנט העשוי פשתן, שסובר שחלוקה קדושתו לגמרי, ולכן אף בארבעת הבגדים הם אינם שוים, שאבנטו של כהן גדול אינו כשל כהן הדיוט (אור שמח כלי המקדש ח, יז).

בְּאֵלּוּ נִשְׁאָלִין - בזמן שהכהן הגדול נשאל באורים ותומים, עליו ללבוש את שמונת בגדים אלו (רש"י). ויש סוברים שדין זה אינו לעיכובא (ליקוטי הלכות בזבח תורה, יומא כה, ב, בדעת הרמב"ם).

גְּמָרָא. וְחַד שֵׁיהֵיוּ שְׁזוּרִין - אותם ששת החוטים יחד, ולא די בכך שיהיה החוט כפול שש בלא שזירה (משנה למלך כלי המקדש ח, ג, בדעת רש"י). ויש שפירש, שבדרשה זו נתחדש, שלא די בכך שיהיה כל חוט כפול שש, אלא צריך גם שכל אחד משש החוטים יהיה שזור [ובלשון משזר נתחדש, שאם הבגד מכמה מינים שכל אחד מחוט כפול שש, יש לשזור את כל המינים יחד] (ריטב"א).

וְחַד לִשְׁאָר בְּגָדִים שֶׁלֹּא נֶאֱמַר בָּהֶן שֵׁשׁ, שאף הם נעשים מחוט כפול שש (רש"י), וכן יש לעשותם שזורים, אבל אין יתור זה מלמדנו לעשותם מפשתן, כי בכך שלא נאמר בהם 'שש', יש גזירת הכתוב, שבבגדים אלו לא הותר איסור כלאים (משנה למלך כלי המקדש ח, ג, בדעת רש"י).

וְחַד לְעַכֵּב, שאם לא עשאן מחוט כפול שש, הם פסולים. ואף בגדים שנאמר בהם 'בד' ולא נאמר בהם 'שש', מצוה מן המובחר שיהיו עשויים מחוט כפול שש, אבל אין זה מעכב (רמב"ם כלי המקדש ח, יד). ויש שכתב, שאף אם לא עשאן שזורים, הם פסולים, וכן הדין בין בבגדים שנאמר בהם 'שש' ובין בבגדים שנאמר בהם 'בד' (רש"י זבחים יח, ב, וראה משנה למלך כלי המקדש ח, ג, וליקוטי הלכות בזבח תורה, זבחים י, ב).

בַּד דָּבָר הָעוֹלֶה מִן הַקַּרְקַע בַּד בַּד, וממילא יש ללמוד שאף 'שש' הוא פשתן, כי 'שש' ו'בד' הם דבר אחד, כמבואר בפסוק (שמות לט, כח) 'מכנסי הבד שש משזר' (תוס' ישנים).

אֶלָּא גְּמָרָא גְּמִירִי לָהּ וַאֲתָא יְחֶזְקֵאל וְאַסְמְכָהּ אַקְּרָא, ובהכרח כך היה, שהרי נביא אינו רשאי לחדש דבר מדעתו [כמבואר להלן (פ, א)], ומכך שלא המיתו את יחזקאל שאמר דין זה, מוכח שהיה הדבר מקובל בידם קודם לכן (שו"ת חתם סופר ה קצא).

הָכָא נַמִּי גְּמָרָא גְּמִירִי לָהּ, ש'שש' האמור בתורה הוא פשתן, אלא שבתחילה לא ידעו מהו מקור פירוש זה, ואף שיש בידינו מסורת מהו פירוש המילים של לשון הקודש, ואין צריך להוכיח מהו מקור כל מילה, כאן הקשו מנין לפרש כן, לפי ש'שש' אינו שם נרדף לפשתן, אלא שמשמעות 'שש' הוא לבן מבהיק, ומקובל לחז"ל שהכוונה בזה לפשתן שיש לו מראה לבן מבהיק, ויש לברר מנין מקור מסורת זו של חז"ל (כתבי קהלות יעקב יומא קמב).